

Verkiezingsthema: Digitalisering

[Achtergrond](#) - 16 september 2021 - Auteur: Lynn Stroo

De coronapandemie legt pijnlijk bloot hoe slecht Duitsland er digitaal voor staat. Thuiswerken en online onderwijs bleken in grote delen van het land kansloos door gebrekkige faciliteiten en haperende netwerken. Het is een doorn in het oog van veel Duitsers, maar in de campagne voor de aankomende bondsdagverkiezingen speelt digitalisering opvallend genoeg geen grote rol.

De lockdownmaatregelen kwamen vooral hard aan bij Duitse scholen. Van de een op de andere dag waren de leerlingen aangewezen op thuisonderwijs. 'Homeschooling' in Duitsland bleek een ramp, zeker in vergelijking met bijvoorbeeld Nederland. Het merendeel van de scholen was absoluut niet uitgerust om over te schakelen naar online. Lang niet alle leerlingen hadden bijvoorbeeld een computer thuis, of een stabiele internetverbinding en veel docenten misten de vaardigheden om digitaal met leerlingen te communiceren. Populaire programma's zoals [Microsoft Teams en Zoom](#) worden in Duitsland veelal geweerd om privacyredenen. De eigen leerplatformen - bijna elke deelstaat heeft een andere - bleken te bezwijken als te veel leerlingen tegelijk inlogden. Niet alleen thuis, ook in de schoollokalen zelf was de digitale nood hoog: [slechts 26 procent](#) van de Duitse scholieren had in 2020 op school toegang tot Wifi, *W-Lan* in het Duits, bij een EU-gemiddelde van 68 procent.

Ook in andere sectoren werd de digitale armoede zichtbaar, bijvoorbeeld bij het doorgeven van de uitslagen van coronatesten. De labuitslagen gingen gedurende de pandemie nog dikwijls [per fax](#) naar de *Gesundheitsämter* (het Duitse equivalent van de GGD's). Daar werden ze handmatig in de systemen ingevoerd en doorgestuurd naar het Robert Koch-Instituut, dat het aantal coronabesmettingen landelijk bijhoudt.

Politieke beloftes

De voorbeelden uit de praktijk worden ondersteund door tal van studies en rapporten. Een recente [vergelijkende studie](#) van het European Center for Digital Competitiveness in Berlijn laat zien dat Duitsland van de G7-landen bijna onderaan bungelt als het gaat om digitale innovatie de afgelopen jaren.

Plannen om de digitalisering te bevorderen en de gaten in het netwerk te dichten

heeft de Duitse overheid al jaren. Ook bij de [vorige verkiezingen, in 2017](#), was het een belangrijk thema. Peter Altmaier (CDU, nu minister van Economische Zaken) beloofde toen dat de Duitse overheidsdiensten in 2021 volledig digitaal en gebruiksvriendelijk zijn. Dat doel werd niet gehaald. In het coalitieverdrag van 2018 [legde de nieuwe regering vast](#) dat zij in 2025 een landelijk dekkend internet-netwerk gerealiseerd wilde hebben. “Ons doel is: glasvezel in iedere regio, in iedere gemeente, waar mogelijk direct aan huis”. 2025 is het nog niet, maar de cijfers laten zien dat realisatie van die doelen nog ver weg is.

De *Funklöcher*, plaatsen met geen of een slechte mobiel netwerk, vormen nog steeds gaten op de [kaart van digitaal Duitsland](#). Slechts een zeer beperkt deel van het land beschikt over glasvezel voor het vaste netwerk. In maart 2019 was slechts zo’n [twee procent](#) van alle Duitse huishoudens voorzien van glasvezel. Ter vergelijking, [in Nederland](#) beschikte begin 2020 ongeveer veertig procent van alle huishoudens hierover. Volgens de internationale Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD) behoort Duitsland daarmee tot de internationale achterhoede op het gebied van internet. Het overgrote deel van het Duitse netwerk bestaat uit kabels [van koper](#).

Trage digitale omschakeling

De miljoenenzware stimuleringsprogramma’s van de afgelopen jaren hebben er niet voor gezorgd dat het probleem verholpen is. In coronajaar 2020 kwam de bondsregering bijvoorbeeld met een ‘[Digitalpakt Schule](#)’, een subsidiepot van maar liefst 5 miljard euro. Eigenlijk zijn de deelstaten zelf verantwoordelijk voor hun onderwijsbeleid, maar omdat digitalisering al jaren niet lukt, stuurt de regering in Berlijn bij. In de praktijk blijkt dat veel van deze subsidie op de plank blijft liggen door ingewikkelde voorwaarden, terwijl in de coronacrisis een snelle omschakeling nodig was.

Het slechte internet is ook een probleem voor het bedrijfsleven. Bedrijven kunnen hun processen niet verder digitaliseren, terwijl bondskanselier [Merkel al bijna tien jaar benadrukt](#) hoe belangrijk het is dat de industrie digitaliseert. In een [enquête](#) van IT-branchevereniging Bitkom gaf [66 procent](#) van alle Duitse bedrijven aan dat ze achterloopt in de omschakeling naar een digitale industrie. Vooral het midden- en kleinbedrijf heeft het lastig. Speciaal voor hen zijn door de overheid [26 competentiecentra](#) opgericht: locaties waar het MKB terecht kan voor informatie en hulp bij de digitalisering van hun processen. Maar in 2019 bleek dat eenderde van de Duitse industrieterreinen geen snel internet heeft, iets wat de digitalisering flink afremt.

Toch heeft de coronapandemie de digitalisering in Duitsland ook een impuls

gegeven. Het land dat bekend staat om zijn 'bargeld', betalen in contacten, ging in coronatijden veel meer contactloos betalen in verband met besmettingsgevaar. Ook in de medische sector is een versnelling te zien: vorig jaar [bood 52 procent van de artsen](#) een spreekuur per videoverbinding aan. In ieder geval tien procent gaf aan dit ook te willen blijven doen, bleek uit een onderzoek onder ruim tweeduizend artsen, uitgevoerd door de universiteit Heidelberg, de Stichting Gezondheid en het Ministerie voor Gezondheid.

Verkiezingscampagne

Digitalisering is geen groot thema in de huidige verkiezingscampagnes. In de tv-debatten met de *Kanzlerkandidaten* kwam het onderwerp weinig aan bod. Dat komt mogelijk ook omdat alle partijen het er wel over eens zijn dat Duitsland snel een landelijk dekkend netwerk moet krijgen en dat digitalisering in het bedrijfsleven, openbaar bestuur en het onderwijs sneller moet. De huidige regeringspartijen CDU/CSU en SPD erkennen dat dat de afgelopen jaren te langzaam is gegaan. De CDU/CSU wil daarom een ministerie voor digitale innovatie en transformatie opzetten. SPD zet onder meer in op een 'digitaal schooloffensief', waarbij ieder schoolkind over een digitaal apparaat met internet beschikt.

Bündnis 90/Die Grünen vindt dat forse investeringen in digitalisering nodig zijn, omdat de Grote Coalitie het thema de afgelopen regeerperiode niet tot 'Chefinsache' heeft gemaakt, zei lijsttrekker Annalena Baerbock is het tweede grote tv-debat. De Groenen willen een equivalent van de Nederlandse DigiD invoeren, waarmee iedere burger zich digitaal kan identificeren en zo gebruik kan maken van digitale diensten. Ook wil de partij meer meisjes en vrouwen interesseren voor de digitale industrie.

Internet moet volgens de AfD vooral een plaats van vrije meningsuiting blijven, staat in het partijprogramma. De partij wil de Algemene Verordening Persoonsgegevens (AVG) vervangen en pleit ervoor de eerste vier schooljaren digitaal-vrij te houden zodat kinderen eerst de basisvaardigheden lezen, schrijven en rekenen kunnen leren.

De FDP wil de uitrol van 5G in 2025 voltooid zien. Daarnaast vindt de partij dat ministeries verplicht moeten worden moderne technologieën als kunstmatige intelligentie (KI) te gebruiken.

Die Linke zet vooral in op goede gegevensbescherming en wil dat digitaal geweld wettelijk erkend en vervolgd kan worden. Ook wil de partij met oog op het toenemende digitale betalingsverkeer het recht op betalingen in contanten

behouden.

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: <https://duitslandinstituut.nl/artikel/45938/verkiezingsthema-digitalisering>